

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työläisnaisten äänkannattaja, ilmestys Astoriassa, Ore., jota tilaavat The Western Workmen's Pub. Society'n kustantamana.

TILAUSHINNAT YHDYSVALTOIHIN
1 vuosikerta... \$1.50 Puoli vuotta... 90c
CANADAAN JA SUOMEEN
1 vuosikerta... \$1.75 Puoli vuotta... \$1.00

TOVERITAR
BOX 99 ASTORIA, ORE.

Entered as second-class matter July 18th, 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)
SUBSCRIPTION RATES
IN THE UNITED STATES:

One year... \$1.50 6 months... 90c
IN CANADA:
One year... \$1.75 6 months... \$1.00
IN FOREIGN COUNTRIES:
One year... \$1.75 6 months... \$1.00

Advertising rates 50c per inch per insertion.
Huoneisto sijaitsee 10:nneen ja Duane ka-
ojien kulmassa. Puhelin 365.
Ilmoitushinta 50 senttiä tuumalta keran.
Naimailmoituksesta \$1.00 ensimmäiseltä tun-
nulta ja 50 senttiä jokaiselta seuraavalta
tunnilla.

TOIMITUS:

Maiju Nurmi
Box 99, Astoria, Oregon.

TOIMITUS:

Toverittaren tilaajamäärä osottaa seuraavaa:

UUSIA	125
UUDISTUKSIA	81
KATKENNUT	203

Kynäilijät huomatkkaa!

Lasten Kevät ilmestyy taas tänä keväänä. Kaikkia lasten julkaisujen avustajia pyydetään lähettämään Lasten Kevääseen kirjoituksia ja kuvia. Kaikki kirjoitukset ja kuvat pitäisi olla Lasten Kevään toimituksella ennen maalisk. loppua.

Toverillisesti:

Lasten Kevään toimitus

Box 99, Astoria, Ore.

Parhain lahja ystävä-
lesi on vuosikerta Toveritarta.

KATSAUKSIA

Oman katon alle

päasee sosialistipuolueen päävirasto ja kieltäjärjestöjen virastot muuttamaan vapunpäivän ajoissa. Puolue on ostanut jonkun rikkaan palatsin Ashland Boulevardilta, Chicagosta. Uusi päämaja on ruskeasta kivestä, ainutlaatuisesti rakennettu mukkea palatsi. Talon päärakennuksessa on 17 huonetta ja kokoushuone, johon mahtuu 200 ihmistä. Taloa ympäröi laaja piha, jossa on tilaa rakentaa lisää rakennuksia jos niitä tarvitaan. Talo tulee maksamaan korjauksineen ja tarpeellisine muutoksineen \$40,000. Puolue on joutunut maksamaan \$3000 huoneen vuokraa vuosittain, joka kaikki on mennyt kapitalistien taskuihin. Puoluevirasto tulee vetoamaan kaikkiin puoluejäsentien oman talon rahaston varoissa. Kun tuota asiaa koskevat kieltokirjeet saapuvat, alkää silloin kieltäkö avustustanne oman talon hankkeelta. Puolueemme ylläsatatuhatukselle jäsenistölle on vain leikin asia koota niin paljon rahaa, että puolue voi laittaa myöskin ajannukaiset painokoneet y. m. propagandatyölle niin välttämättömät välineet.

Keskivaltioiden suomalaisten työläisnaisten oloista

Keskivaltioiden suomalaisten työläisten oloista ei suinkaan tarvitse erikoisesti kirjoittaa siksi että idän tai lännen valtioiden suomalaisten työläisnaisten oloista olisivat kokonaan hyvinä sivuutettavat, vaan siksi, että ne olosuhteet, joissa suomalaisten naiset muuttamalla työskentelevät, eivät vedä vertoja kurjuudessa keskivaltioiden työläisten oloille.

Ehkä joku sanoo tätä liioitteliksi, mutta sitä se ei ole. Noin viisi sientä kun lännellä ja idässä maksettiin palvelijattarille \$25—\$30—\$35—ylöspäin kuukaudelta, raatoivat keskivaltioiden perhepalvelijattaret Duluthissa, Minneapolisissa ja Michiganin ja Minnesotan rauta-alueilla \$14—\$15—\$25 kuukausipalkalla; viimemainittua summaa pidettiin jo suurena palkkana. Detroitissa, Mich., Chicagossa ja Waukeganissa, Ill., maksetaan naisille jokseenkin samanlaisia palkkoja kuin idässä ja lännellä.

Misään en ole tavannut suomalaisilla naisilla niin kurjia olosuhteita kuin Michiganin ja Minnesotan rauta- ja kuparikaivosalueilla; varsinkin ruokatalojen palvelijattarien täytyy raataa kovemmin kuin minkään kaivantomiehen. "Tiskari" nousee ylös kello 4 joka aamu ja niin alkaa päivän raadanta, joka päättyy vasta kello 9 ajoissa illalla, harvoin ennemmin. Eikä tuossa 19-tuntisessa "päivässä" ole pitkiä lepoherkkiä, korkeintaan on "tiskarilla" tilaisuus uinahtaa 1—2 tuntia iltapäivällä, jos ei hänelle satu silitystä tai vaatteittensa korjua. Paitsi kahden tunnin lepoa, on työpäivä sittenkin melkein kaksi vertaa niin pitkä kuin miestyöläisten. Ja "tiskarin" työ ei ole helppoa: pestä raskasta pyykkiä, kumrata suuria lattioita, kantaa raskaita puita ja tuhkia ja likavesiämpäreitä, laittaa kymmeniä vuoteita, keittää ja tarjoa ruokaa — sanalla sanoen, juoksuhalassa rientää työstä toiseen koko tuon lähes kaksikiuhittisen

päivän ajan. "Tiskarin" asuntona on tavallisesti joku viheliäinen lounaskeittiön vieressä, joka harvoin on edes yksinomaan hänen käytettäväänään. Ja maksetaanhan sitä palkkaakin kuukauden 30 päivästä eli oikeammin 60 työpäivältä kokonaista 10—20 dollaria. "Poikataloissa" sentään pyritään rajoittamaan tyttöjen työpäiviä edes 12-tuntiseksi ja maksetaan paljon parempia palkkojakin kuin yksityiset ruokatalojen pitäjät maksavat.

Perhepalvelijattarien oloista näillä kaivosseuduilla eivät ole paljon paremmat kuin muutenkaan "tiskarin". Heidänkin työpäivänsä ovat pitkiä, työtä on paljon, vapautta ja mukavuuksia vähän tai ei ollenkaan ja palkka vähän yli kymmenen dollaria kuukaudelta. Vasta Suomesta tai muilta ulkomailta tulleille työlle maksetaan 10—12 dollaria kuukaudelta. Kielen taitamattomuuden takia heitä riistetään vieläkin enemmän kuin muita tyttöjä.

Suurempien kaupunkien, kuten Duluthin ja Minneapolisin perhepalvelijattarien palkat ovat hieman paremmat kuin kaivosalueiden palvelijattarien, mutta muuten ovat heidänkin olosuhteensa keuhot ja vapaus rajoitettua. Siksi suomalaiset tytöt eivät olekaan halukkaita työskentelemään perheissä, vaan mieluummin raatavat ravintoloiden, pesulaitosten, leipomoiden ja hotellien raskaisissa töissä, joissa työskennellen heillä on kuitenkin vapaus käyttää iltansa kuinka ja missä he haluavat. Mutta työ niissä laitoksissa on oikeata juhdan työtä: työpäivä on pitkä, työlöt viheliäiset ja palkat pienet. Onhan Minnesotassa alinpalkkalaki, joka määrää naisille maksettavaksi "elämiseen riittävän" palkan, vaan ei erikoisesti määrää summaa. Siis on palkan maksaminen työnantajan mielivallasta riippuvainen.

Keskivaltioidessa on vielä hotelleissa tapa antaa asunto hotellityöläisille. Ja ne asunnot ovat kurjat, sen voi uskoa. Hotellien palvelijattaret asuvat hotellien ulkoissa, niiden keuhnoissa, mata-

lissa lounkoissa, jotka eivät kelppaa edes köyhälistön kortteereiksi vuokrattaviksi. Huoneet ovat pimeät, kylmät ja ahtaat ja yhteisen huoneeseen tavallisesti sulolataan neljä — usein kuusikin — tyttöä asumaan. Tyttöjen on itse siivottava huoneensa ja liikkasittuneina se usein heiltä jää tekemättä, joten hotellien palvelijattarien asuntoa voi verrata possunpahaan. Kun tämä asunto on osa tyttöjen palkkaa, maksetaan heille sitä vähemmän rahassa ja vieläpä velvotetaan tyttöjä asumaan hotellissa.

Pesulaitoksissa, joissa suomalaisia naisia paljon työskentelee, ei heidän olosuhteensa, ole paremmat. Tavallisimmin he joutuvat raatamaan 50—60 tuntisia työviikkoja mitä viheliäisimmistä palkasta.

Suomalaisten työläisnaisten olosuhteet ovat niin raskaita ja lamaannuttavia, että he eivät jaksaa ottaa osaa osastojen toimintaan, jos heillä olisi siihen haluakaan; mutta tuota haluaakin puuttuu suurimmalta osalta heistä. Järjestyshenki ja tiedonhalu luokkaansa koskevista asioista on melkein tuntematon näiden naisten keskuudessa. Osastot ovat kenneet saamaan vain pienen osan noista naisista jäsenyyteensä. Puoluelehtien ja kirjallisuuden hankkiminen ja lukeminen ei ole heidän monenkaan mielestä tarpeellinen, saattikka sitten välttämätön. Tosin aikaakin sellaiseen harrasteluun on vähän, mutta sille joka ei tarvitsekaan aikaa tällaiseen harrastukseen, ei sitä kukaan tarjoa; tuota aikaa on vaadittava. Jokainen "tiskari" kohdaltaan voi pakkottaa työnantajansa vähentämään työtä, parantamaan asuntopolojaan ja lisäämään palkkaa, että he voivat ihmiselle välttämättömiä tarpeita edes jonkun verran tyydyttää. Olojen parannus-vaatimukset vaatisivat tyttöjen järjestymistä ja yhteistoimintaa. Mutta kuinka voivat aivan luokkatiedottomat ja Suomen maalaisolojen mukaan asioita käsittelevät orjattaret alkaa vaatimaan jotakin sellaista, jota he eivät osaa kaivata. Ja niin saa-

Lakkoutuneet New Yorkin pukutyöläiset voittavat vaatimuksensa.

Kansainvälinen naisten pukutyöläisten union 25,000 jäsentä ovat lakkossa kuudetta viikkoa ja kaikki merkit siirtävät siihen, että he tulevat voittamaan kaikki vaatimuksensa. Noin 20,000 työläistä on jo palannut työhön saatuaan kaikki vaatimuksensa ajettua läpi.

Lakko alkoi tammik. 21 p. tehtailijain kieltäytyessä rupeamasta mihin-kään neuvotteluihin union kanssa. Unionilla on ollut jonkun aikaa sopimus työnantajain kanssa, jonka mukaan töitä tulee jakaa suhteellisesti kaikkien työläisten kesken niinä vuodenaikoina, jolloin työtä on vähemmän, eikä työläisiä saisi erottaa työstä ilman union lupaa. Kun union esitti työnantajille vaatimuksen 49 tunnin työviikon lyhentämiseksi 44 tuntiseksi ja vaati 15 prosentin palkankorotusta, kieltäytyivät työnantajat edes keskustelemasta vaatimuksista elleivät union peruuta sopimustaan, jonka mukaan unionilla on oikeus päättää työläisen erottamisesta, ja ellei union sallii työnantajien "järjestää uudelleen" työpaikkojansa joka sesongin jälkeen, se on: erottaa liit työläiset ja etenkin sellaiset heistä, jotka ovat kihoittajia.

Lakonalaisista 1,200 verstaasta on 970 jo suostunut lakkolaisten vaati-

muksiin ja toisten luullaan pian taipuvan.

Työnantajat ovat palkanneet tavallisuuden mukaan hurttia hajottamaan lakkolaisten rintamaa ja räkkäämään lakkovahteja. Joitakin hurttia on vangittu lakkovahtien pieksämisestä.

Vaativat sukupuoliasioiden selitystä koululapsille.

Koulujen johtajilla oli äskettäin kokous Chicagossa, Ill., jossa he yksimielisesti päättivät painostaa sukupuoliasioiden selitystä luonnollisella ja puhtaalla tavalla kaikille yhdeksän vuotta täyttäneille koululapsille. "Meillä ei ole valitsemisen varaa siinä, opetammeko vai emmekö opeta lapsille näitä asioita," sanoi eräs kouluksen edustaja. "Lapset oppivat niistä kuitenkin tietämään, joko siveillä tai ruokottomalla tavalla ja siksi on koulujen riennettävä antamaan niistä asioista oikea selitys."

Leskien eläke ja lasten päivähoitola.

Seattlen joutilaat rikkaat klupinaset, ovat olleet kovasti liikuttettuja viime aikoina köyhien leskien huonosta asemasta. He ovat päättäneet tehdä jotakin suurta ja hyödyllistä niiden puutteenaisten hyväksi. He koettavat saada aikaan lain joka oikeuttaisi kaupungit perustamaan lasten päivähoitoloita, joissa työssäkäyvien äitien lapset saisivat päivisin

hoitoa joko vapaasti tai vähäistä maksua vastaan. Sensijaan, että he auttaisivat sellaista lainleadintaa, joka myöntäisi äidille riittävän suuren eläkkeen tullaan kunnollisesti toimeen ja hoitakseen itse lapsensa — nämä armolliset rouvat koettavat saada leskiädeille tilaisuutta päästä raatamaan Seattlen kapitalistien pesulaitoksiin ja verstaaisiin ja siten ansaitsemaan itse elatuksensa ja vapauttamaan valtion edesvastuusta. Kunnalliset lasten päivähoitola ovat tarpeellisia joka kylässä, mutta ne eivät saa olla keinoja päästämään valtiota edesvastuusta turvattomien leskien ja heidän lastensa suhteen. Miksi eivät nämä rouvasihmiset koeta saada lesken eläkelakia muuttamaan sellaiseksi, että siinä määriteltäisiin alimmaksi määräksi se summa mikä keskimääräinen perhe keskimäärin tarvitsee eläkseen. Wash. valtion leskien eläkelaki määrittelee ylimmän eläkemäärän, vaan jättää alimman määrän kauntien virkailijain määrättäväksi.

Opettajattaretkin järjestyvät.

Amerikan opettajien liitto on järjestänyt Westvillen, Granite Cityn, Peorian ja Champaignin, Ill., opettajat unionin. Champaignin opettajien unioniin kuuluvat myöskin Illinoisin opettajien yliopiston opettajat.